

նին դրուած պսակները կը ցուցը-
նէին իրենց կարողութիւնը . բուրդէ
թելերն որ կը մանէին՝ մարդուս կենաց
նշանն էին , և ասոնց գոյնը իւրաքան-
չիւր մարդու բաղդը կը նշանակէր . թէ
որ մէկուն բուրդը ճերմակ ըլլար , եր-
կայն ու բարեբաղդ կեանք մը կ'ունե-
նար այն մարդը . սե որ ըլլար , կարճ ու
թշուառ կեանք մը . իսկ այլեայլ գոյնե-
րէ բաղդորուածը՝ զուարճութեամբ ու
ցաւերով խառն օրեր կու տար : Ուրիշ
կերպով ալ կը քաշուէին Պարկայք .
ձեռուրնին պզտիկ տախտակներ կը
բռնէին , որոնց մէջ ապագան գը-
րուած կ'ըլլար , ու մատով մը Ռադդէն
որոշուած մահուան ժամը կը ցուցը-
նէին : Ռայց սակայն հին հեթանոսու-
թեան ատենէն մնացած արձաններուն
մէջ շատ քիչ կը գտնուին ասոնց պատ-
կերները :

ԱՇԽԱՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Բանամայի պարանոցին նոր երկարացին :

Շատ ատենէ 'ի վեր և խիստ շա-
տերուն մտածութեան նիւթ մը եղած
էր Ռանամայի պարանոցը , որ Հիւսի-
սային Ղմերիկան հարաւային Ղմերի-
կոյ հետ կը միացնէ . շատ փափաք կար
որ ջրանցքով կամ երկաթուղեաւ մը
այս կտորէն Ղտլանդական ուկրիանոսը
Խաղաղականին հետ հաղորդուի՝ վա-
ճառականութեան դիւրութեանը հա-
մար : Բարեբաղդաբար Սիւսեալ՝ Լա-
հանգները՝ իրենց անխոնջ գործունէու-
թեամբ , որով օր օրուան վրայ այն-
չափ առաջ կ'երթան , փոյթ տարին
այս բանիս , և թէպէտ իրենց պետու-
թեան մէջ չէր իյնար Ռանամայի պա-
րանոցը ու 'որ Կրանադայի հասարա-
կապետութեան կը վերաբերէր , իրենք
վրանին առին հոգը ու իրենց ծախքովը
սկսան երկաթուղին շինել տալ : Հիմա
լրագիրք կը ծանուցանեն որ այս մեծ
գործքը լմնցաւ ու Ղտլանդականը Խա-
ղաղականին հետ միացած է . կ'ուե-

տեն որ այս դարուս ճարտարութեան
պատմութեան մէջ մեծ անուն պիտի
թողուն Սիւսեալ՝ Լահանգները՝ այս
դժուարին հաղորդակցութիւնը՝ ի գործ
դնելով , ուսկից բոլոր Եւրոպա օգտուի :

Երկաթուղոյն մէկ ծայրը , այսինքն
Ղտլանդեան ուկրիանոսին կողմը՝ կայ
Լիւսիւկէլ պզտի քաղաքը , և Խաղաղա-
կանին կողմը Ռանամա քաղաքը : Լա-
երկաթուղոյն բարձրութիւնը Խաղա-
ղական ուկրիանոսին սաստիկ մակըն-
թացութեանը միջոց ծովուն երեսէն
առնելով՝ 250 ոտք է : Իսկ իրեն եր-
կայնութեանը վրայ գալով , մէկ նաւա-
հանգստէն ինչուան մէկայլ՝ 49 մղոն է
և կամ 79 հազարամեդր . և շոգեկառ-
քը երկու կամ շատ շատ իրեք ժամուան
մէջ կ'ընէ այս ճամբան : Ուստի 'Լիւ-
Եօսքէն , որ Ղտլանդական ուկրիանո-
սին ափունքն է , ինչուան Վալիֆոունիոյ
Ս. Ֆրանչիսգոյ քաղաքը երթալու հա-
մար՝ այս ճամբով 2,500 մղոն կը վա-
տրկուի , որ է ըսել 3,886 հազարամեդր ,
որովհետեւ ինչուան հիմա բոլոր Հա-
րաւային Ղմերիկան պիտի անցնէին . և
դարձեալ այս ճամբով Վաթ-Հոուն հը-
րուանդանին ահաւոր անցքին վտանգ-
ներէն ալ ազատ կ'ըլլան : — Հաշիւը
րած են որ եթէ Սիւսեալիականէն դէպ
'ի Կարմիր ծով ալ Սիւսեալի պարանոցը
բացուի շոգենաւաց երթալէկին հա-
մար , 9,000 հազարամեդր կը վաստը-
կուի Վատիչէէն Հնդկաստան երթա-
լու ճամբուն համար , որով հարկ չըլլար
Բարեյուսոյ Վիլիէն ալ անցնիլ , որ թէ-
պէտ Վիլիս Հոունի չափ վտանգաւոր
չէ , բայց միշտ դժուարին նաւարկու-
թիւն մըն է :

Իսկ որ Ռանամայի պարանոցին այս
նոր ճամբովը՝ Ղտլանդեան և Սիւսե-
ալիականոսներուն վաճառականութիւնը
լաւ կերպով բանի , մէկէն Բարեյուսոյ
Վիլիս անցքը կը դադրի : Եւ իրաւը-
նէ նախ շատ դիւրութեամբ Ղմերիկա
կ'երթըցուի , ու անկէ շիտակ Ռանա-
մայի պարանոցով կը մտնեն վաճառքնե-
րը Խաղաղական ուկրիանոսը , ուսկից ա-
պահով նաւարկութեամբ կ'անցնին

Վինաստան ու Հնդկաստան . որով վաճառականութեան մէջ նոր յեղափոխութիւն մը կ'ըլլայ , և այս ճամբան քան զՌարեյուսոյ Վլուխը շատ աւելի օգտակարութիւններ կ'ունենայ :

Այս աշխատութեան ձեռք զարնողները Վերիկայի (Նիկո-Վ) քսոններն եղան , որոնք իրենց բնատուր աշխուժութեամբը այս բանս չորս տարուան մէջ գլուխ հանեցին : Նմիւ դժուարութիւններ առջեւին ելաւ , բայց զարմանալի հաստատամտութեամբ ու գործունէութեամբ մը ամէն բանի յաղթեցին : Վմենէն աւելի մեծ և անյաղթելի արգելքը հոնտեղի մահաբեր կիւման էր . նոր ճանապարհորդի մը ըսածին նայելով՝ 2,000 հոգի անընդհատ աշխատեցան այս բանիս , և շատերն ալ կեանքերնին կորսնցուցին . վասն զի շատ անգամ հարկ կ'ըլլար ինչուան կէս մէջքերնին այն ապականեալ ու լծացած ջրին մէջ կենալ , որպէս զի այդ ճախճախուտներուն մէջի գտնուած թունաւոր կենդանիները ջնջեն , և արմատաքի խլեն այն թունալից բոյսերը , որ կենդանիներէն աւելի փնասակար էին մարդուս առողջութեանը : Սպիտակամորթ աշխատաւորները աւելի քիչ դիմացան այս աշխատութիւններուն . իսկ ընդ հակառակն սևերը աւելի դիմացան , որով այս գործողութիւնս կերպով մը իրենք լմնցուցին : Վիւ-Վէյի ճախճախուտները դեռ ինչուան հիմա վատառողջ են . բայց շոգեկառքին արագ ընթացքովը ճանապարհորդները չեն կրնար փնասուիլ և քիչ նեղութիւն կը քաշեն : Ղաջ ամէն մէկ իջեան՝ օրեր կամ շաբաթներ հարկ կ'ըլլար կենալ , որով շատ ճանապարհորդաց կեանքը կամ առողջութիւնը վտանգի մէջ կ'իյնար . հիմա հազիւ թէ կը հասնին , մէկէն ունեցածնին կ'առնեն ու շոգեկառքին մէջ մտնելով՝ իրեք ժամուան մէջ ովկիանոսի եզերքը կ'ելեն , ուր որ իրենց համար պատրաստ շոգենաւ կեցած է :

ԲՆԱԿԱՆ ԴԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԲՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հաստատուն ու հեղանիք մարմնոց այլ և այլ յատկութիւնները , որ իրենց մասերկանքը համապատասխան վիճակէն կը կախոյնին :
(Տես երես 205)

Ե . Ճնշականութիւն :

Ճնշականութիւնը յատկութի մըն է՝ որով մարմնոց մը մասնրկունքը արտաքին ուժով մը կրնան ամփոփուիլ ու իրարու մօտենալ , անանկ որ իրեն խտութիւնը կ'աճի ու տարածոցը կը նուազի : Պէտք է որ ամէն մարմին աւելի կամ նուազ ճնշական ըլլայ . վասն զի մարմնոց մը մասնրկունքը այնչափ իրարու մօտ չեն , որ աւելի չկարենան մօտենալ : Բայց այս կողմանէ մարմնոց վրայ շատ զանազանութիւն կը տեսնուի . որովհետեւ ոմանք շատ ճնշական են , և այլք ալ խիստ քիչ :

Այս յատկութիւնը որոշ կ'երեւնայ այն հաստատուն մարմնոց վրայ , որոնց որ կազմութեան ծակոտկէնութիւնը յայտնապէս աչքի կը տեսնուի , ինչպէս սպունգը , սունկը , մորթը , փայտը , և այլն . թէ որ աւելի կամ նուազ ուժով այս գոյացութիւնները ճնշելու ըլլանք , մէկէն ասոր խելուրնիս կը պառկի : Ստատիկներն ալ նոյնպէս են , միայն պէտք է որ հարկաւոր ճնշմունքը տրուի . թէ որ ուժով մը կռանով զարնուի ոսկոյ , արծաթի , պղնձի , և այլն , կտորի մը վրայ , այն զարնուածքը վրան յայտնի նշան մը կը թողու , որ կը ցուցնէ թէ մասնիկները իրարու մօտեցեր են այն տեղը՝ ուր որ զարնուած է : Ստատիկներու ճնշականութեան վրայ հաստատուած է դրամահարութիւնը ու բարձրաքանդակի արուեստը : Վրոմն ու միտալը իրենց կնիքը կ'ընդունին մամուլին զարնուածքովը , և այնպէս ուժով կ'ըլլայ ճնշմունքը , որ ոչ միայն դրամն իր ձևը